

વિનોદિની નીલકંઠ જન્મશતાબ્દી નિમિત્તે

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ અને વિનોદિનીબહેન - મનુભાઈના પરિવારના સંયુક્ત ઉપક્રમે વિનોદિની નીલકંઠ જન્મશતાબ્દી નિમિત્તે પરિષદપ્રમુખશ્રી કુમારપાળ દેસાઈના અધ્યક્ષપદે એક વ્યાખ્યાન-સમારંભનું આયોજન તા. ૫-૧-૨૦૦૭ના રોજ સાંજે કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં એમનાં સાહિત્યિક પ્રદાનનાં વિધિવિધ પાસાંઓ પર વિદ્વાન વક્તાઓએ વક્તવ્યો આપ્યાં હતાં. એ દિવસે બપોરે પરિષદભવનમાં 'કાશીનો દીકરો' ફિલ્મનો શો રાખવામાં આવ્યો હતો.

ગોવર્ધનરામ ત્રિપાઠી નિર્વાણ શતાબ્દી નિમિત્તે

તા. ૬-૭ જાન્યુઆરી ૨૦૦૭ના દિવસોએ સાહિત્ય અકાદેમી (દિલ્હી) અને ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના સંયુક્ત ઉપક્રમે ગોવર્ધનરામ ત્રિપાઠી નિર્વાણ શતાબ્દી નિમિત્તે 'ગોવર્ધનરામ' એ વિશે એક રાષ્ટ્રીય કક્ષાના પરિસંવાદનું આયોજન થયું હતું. શ્રી રઘુવીર ચૌધરીએ મુખ્ય વક્તવ્ય આપ્યું હતું, અન્ય બેઠકોમાં 'મારી દષ્ટિએ ગોવર્ધનરામ', 'ગોવર્ધનરામનો વારસો' તેમજ 'અન્ય ભારતીય ભાષાઓમાં નવલકથાનો આરંભ (૧૯મી સદી)' એ વિષયો પર મનનીય પ્રવચનો થયાં હતાં.

એનીબહેન સરૈયા લેખિકા પ્રોત્સાહન નિધિ અંતર્ગત

તા. ૨૦-૧-૨૦૦૭ના રોજ સવારે પરિષદ સંચાલિત એનીબહેન સરૈયા લેખિકા પ્રોત્સાહન નિધિના ઉપક્રમે યોજવામાં આવેલી નાટ્ય-લેખન સ્પર્ધાના ત્રણ વિજેતાઓને જાણીતા કલાકાર / અભિનેત્રી શ્રી પ્રભાબહેન પાઠકના હસ્તે ઇનામોનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું, અને ૨૦-૨૧ જાન્યુ. '૦૭ એ બે દિવસો માટે યોજવામાં આવેલી એકાંકીલેખન શિબિરનું ઉદ્ઘાટન પણ થયું. ૪૪ બહેનો શિબિરમાં જોડાયાં હતાં. શ્રી સતીશભાઈ વ્યાસ, શ્રી અદિતિબહેન દેસાઈ તેમજ શ્રી હિમાંશીબહેન શેલતના માર્ગદર્શન હેઠળ બહેનોએ સતત બે દિવસ બેસી એકાંકીલેખનની તાલીમ લીધી અને દરેકે એક એક એકાંકીનું લેખન પણ કર્યું. તા. ૨૭-૨૮ જાન્યુ. '૦૭ શ્રી નૈશિલ મહેતાએ પસંદ થયેલા ૧૫થી ૧૭ એકાંકીઓને લક્ષ્યમાં રાખી તે રચનાઓની લેખિકાઓને મંચન સમયે કેવી કેવી પ્રયુક્તિઓ યોજી શકાય તેની સઘન તાલીમ આપી.

નવોદિત સર્જકો સાથે સંવાદ

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના ઉપક્રમે યોજાતા 'નવોદિત સર્જકો સાથે સંવાદ' અંતર્ગત પરિષદપ્રમુખશ્રી કુમારપાળ દેસાઈની અધ્યક્ષતામાં કોલેજ-યુનિવર્સિટીમાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થી-સર્જકો દ્વારા કાવ્યપઠનનો કાર્યક્રમ તા. ૧૮-૧-૦૭ના રોજ સાંજે ૫-૩૦ કલાકે યોજાઈ ગયો. પારુલબહેન કંદર્પ દેસાઈએ સૌનું સ્વાગત કરીને રિલ્કેએ નવોદિત કવિઓને લખેલા

પત્રોમાંથી એક અંશનું પઠન કરીને કાર્યક્રમનો આરંભ કર્યો હતો. રાજેન્દ્ર પટેલે કાર્યક્રમની ભૂમિકા બાંધી આપી હતી. ૧૬ વિદ્યાર્થી-ભાઈબહેનોએ તેમની કાવ્યરચનાઓનું પઠન કર્યું હતું જેના વિશે જાણીતા કવિ અને પરિષદના ઉપપ્રમુખશ્રી હરિકૃષ્ણ પાઠકે આસ્વાદમૂલક ચર્ચા કરી હતી. ગીત, ગઝલ અને અછાંદસ - ત્રણેય માટે આવશ્યક તત્ત્વો કયાં તેની ઊંડાણભરી ચર્ચા કરી હતી. અધ્યક્ષીય વક્તવ્યમાં કુમારપાળ દેસાઈએ સાંપ્રત ઘટનાને લગતી રચનાઓ થવી જોઈએ તેમજ રચના કરતી વખતે સર્જકની મનોવૃત્તિ કેવી કૌતુકપ્રિય હોવી જોઈએ તેની ચર્ચા કરી હતી. યુવાનોને દર મંગળવારે આવવા આમંત્રણ આપ્યું હતું. અંતમાં પારુલબહેને સૌનો આભાર માન્યો હતો. તા. ૨૩-૧-૦૭ના દિવસે નવોદિતો દ્વારા ગીત, ગઝલ, અછાંદસ રચના તેમજ વાર્તાનું પઠન અને તેને અનુષંગે ચર્ચા થઈ હતી.

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના આગામી કાર્યક્રમો

- ફેબ્રુઆરીના બીજા અઠવાડિયામાં ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ અને ગુજરાત સાહિત્ય અકાદેમીના સંયુક્ત ઉપક્રમે 'આત્મકથનાત્મક લખાણો' પર પરિસંવાદનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.

- ફેબ્રુઆરીના છેલ્લા અઠવાડિયામાં

(અ) શ્રી દિલીપ ઝવેરી ઉશનસૂ વ્યાખ્યાનમાળાનું વ્યાખ્યાન આપશે;

(બ) 'રવિશંકર રાવળ વ્યાખ્યાન' અંતર્ગત ચોથું વ્યાખ્યાન યોજાશે;

(ક) શ્રી આનંદશંકર ધ્રુવની રચનાઓમાંથી અંશોનું પઠન તા. ૧૩-૨-૨૦૦૭ના રોજ સાંજે ૬ વાગે શ્રી વિનોદભાઈ અધ્વર્યુ રજૂ કરશે.

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદની શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય સ્વાધ્યાયપીઠ અને શ્રી મુંબઈ જૈન યુવક સંઘના સંયુક્ત ઉપક્રમે દાર્શનિક તત્ત્વચિંતક પંડિત સુખલાલજી સવા શતાબ્દી પરિસંવાદ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના પ્રમુખ ડૉ. કુમારપાળ દેસાઈના અધ્યક્ષસ્થાને યોજવામાં આવ્યો છે, જેમાં 'પંડિત સુખલાલજીનું તત્ત્વચિંતન' એ વિશે ડૉ. રઘુવીર ચૌધરી, 'પંડિત સુખલાલજીનાં સ્મરણો' વિશે પ્રા. તારાબહેન ર. શાહ તથા 'પંડિતજીના જીવન વિશે ડૉ. ધનવંત શાહ વક્તવ્ય આપશે. કાર્યક્રમનું સંચાલન શ્રી ઉદયન ઠક્કર કરશે. આ પરિસંવાદ ૧૭મી ફેબ્રુઆરી, બપોરના ૩.૩૦ વાગે મુંબઈના બાબુભાઈ ચિનાય સભાગૃહ (ઈન્ડિયન મર્યન્ટ ચેમ્બર, ચર્ચગેટ સ્ટેશન સામે)માં યોજેલ છે.

મુંબઈમાં ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ અને ભારતીય વિદ્યાભવનના સંયુક્ત ઉપક્રમે નવોદિત લેખકો માટેની કાર્યશિબિર. વક્તવ્ય ડૉ. રઘુવીર ચૌધરી અને ડૉ. કુમારપાળ દેસાઈ. સંચાલન શ્રી રાજેન્દ્ર પટેલ. સ્થળ : ભારતીય વિદ્યાભવન સંકુલ, એસ. પી. જૈન ઓડિટોરિયમ, ૧૮ ફેબ્રુઆરી, સાંજે ૭.૦૦ વાગે. સ્વરચિત કૃતિઓના પઠન માટે લેખકો, કવિઓને નિમંત્રણ.

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદે જાહેર કરેલ પારિતોષિક : ૨૦૦૪-૨૦૦૫

૧. સચ્ચિદાનંદ સન્માન પારિતોષિક (૨૦૦૪)
(૨૦૦૫)

ધીરુભાઈ પરીખ
ભોળાભાઈ પટેલ

૨. અરવિંદ સુવર્ણચંદ્રક પારિતોષિક	નાથાલાલ ગોહિલ
૩. ઉપેન્દ્ર પંડ્યા મહાનિબંધ પારિતોષિક	નૈમુનનિસા રફીયુદ્દીન કાઝી ભરત મહેતા
૪. ઉપેન્દ્ર પંડ્યા લલિતનિબંધ પારિતોષિક	પ્રફુલ્લ રાવલ
૫. ઉમા-સ્નેહરશ્મિ પારિતોષિક	શનિમેખલા
૬. ઉશનસૂ પારિતોષિક	-
૭. કાકાસાહેબ કાલેલકર પારિતોષિક (૨૦૦૪) (૨૦૦૫)	મનસુખલાલ સાવલિયા ઉર્વીશ કોઠારી
૮. ગોપાળરાવ વિદ્વાંસ પારિતોષિક	ભરત પાઠક
૯. જ્યોતીન્દ્ર દવે હાસ્ય પારિતોષિક	અશોક દવે
૧૦. તખ્તસિંહ પરમાર પારિતોષિક	વિપાશા મહેતા
૧૧. દિનકર શાહ 'કવિ જય' પારિતોષિક	શંભુપ્રસાદ જોશી
૧૨. દિલીપ ચં. મહેતા પારિતોષિક	રાજેશ વ્યાસ
૧૩. દોલત ભટ્ટ પારિતોષિક	દલપત ચૌહાણ
૧૪. નટવરલાલ માળવી પારિતોષિક પ્રથમ દ્વિતીય	ચિનુ મોદી હંસાબહેન પાઠક
૧૫. પરમાનંદ કુંવરજી કાપડિયા પારિતોષિક	પ્રવીણ દરજી
૧૬. પ્ર. ત્રિવેદી પારિતોષિક	વિજય કે. સેવક
૧૭. પ્રભાશંકર તેરૈયા પારિતોષિક	કાલિન્દીબહેન પાઠક
૧૮. પ્રિયકાન્ત પરીખ નવલકથા પારિતોષિક (૨૦૦૪) (૨૦૦૫)	દલપત ચૌહાણ રજનીકાન્ત સોની
૧૯. બટુભાઈ ઉમરવાડિયા પારિતોષિક	પ્રવીણ પંડ્યા ઉષા ઉપાધ્યાય
૨૦. બી. એન. માંકડ ષષ્ટિપૂર્તિ પારિતોષિક	રશ્મિનૂ મહેતા પોપટલાલ મંડલી
૨૧. પંડિત બેચરદાસ જીવરાજ દોશી પારિતોષિક	કાલિન્દીબહેન પાઠક
૨૨. ભગિની નિવેદિતા પારિતોષિક (૨૦૦૪) પ્રથમ દ્વિતીય (૨૦૦૫) પ્રથમ દ્વિતીય	પ્રજ્ઞા શાહ હર્ષિદા રામુ પંડિત બકુલા ઘાસવાલા સ્મિતા ભાગવત
૨૩. ભાનુપ્રસાદ ત્રિવેદી પારિતોષિક	ચંદ્રકાન્ત શેઠ
૨૪. ભાસ્કરરાવ વિદ્વાંસ પારિતોષિક	-
૨૫. મહેન્દ્ર ભગત પારિતોષિક	નીરવ પટેલ
૨૬. રમણ પાઠક ષષ્ટિપૂર્તિ પારિતોષિક	ધરમાભાઈ શ્રીમાળી
૨૭. રમણલાલ જોશી વિવેચન પારિતોષિક	નીતિન મહેતા હર્ષદ ત્રિવેદી

૨૮. રમણલાલ સોની બાળસાહિત્ય પારિતોષિક	(૨૦૦૪) પ્રથમ દ્વિતીય (૨૦૦૫) પ્રથમ દ્વિતીય	જિતુ ત્રિવેદી પ્રકાશ લાલા કૃષ્ણ દવે વિજય સેવક
૨૯. રામપ્રસાદ પ્રે. બક્ષી પારિતોષિક		નીતિન મહેતા
૩૦. રામુ પંડિત પારિતોષિક		શામજીભાઈ આંટાળા
૩૧. વિષ્ણુપ્રસાદ ત્રિવેદી પારિતોષિક		સુધીર દેસાઈ જયંતિ પટેલ
૩૨. સદૃવિચાર પરિવાર પારિતોષિક		ભૂપત વડોદરિયા
૩૩. સુરેશ મજૂમદાર પારિતોષિક		રેણુકા શ્રીરામ સોની સુજ્ઞા શાહ
૩૪. હરિલાલ માણેકલાલ દેસાઈ પારિતોષિક		રમણ સોની
૩૫. સર્વોદય આશ્રમ સણાલી પારિતોષિક		ભગવાનદાસ પટેલ
૩૬. ચંદ્રકાન્ત ન. પંડ્યા પ્રેરિત (‘પરબ’) પ્રકાશિત શ્રેષ્ઠ લેખ (૨૦૦૫) (૨૦૦૬)		જનક ત્રિવેદી ચિનુ મોદી
૩૭. ચિ. શિ. ત્રિવેદી ‘પરબ’ પ્રકાશિત ન્હાનાલાલ રા. વિ. પાઠક શ્રેષ્ઠ કાવ્ય (૨૦૦૫)		ઉશનસૂ જાતુષ જોષી
૩૮. ચિ. શિ. ત્રિવેદી ‘પરબ’ પ્રકાશિત ન્હાનાલાલ (૨૦૦૬) રા. વિ. પાઠક શ્રેષ્ઠ કાવ્ય		દિલહર સંઘવી કરસનદાસ લુહાર
૩૯. નાનુભાઈ સુરતી ફાઉન્ડેશન (૨૦૦૫) ‘પરબ’ પ્રકાશિત શ્રેષ્ઠ નિબંધ (૨૦૦૬)		ભોળાભાઈ પટેલ જયંતિલાલ દવે
૪૦. નાનુભાઈ સુરતી ફાઉન્ડેશન (૨૦૦૫) ‘પરબ’ પ્રકાશિત શ્રેષ્ઠ નવલિકા (૨૦૦૬)		સુરેશ ઓઝા પ્રવીણસિંહ ચાવડા
૪૧. ડૉ. બી. ટી. ત્રિવેદી ચર્ચાપત્રી પારિતોષિક		વી. બી. ગણાત્રા

વર્ષ ૨૦૦૪-૦૫ના પારિતોષિક-નિર્ણાયકો

પારિતોષિકનું નામ	નિર્ણાયક
શ્રી અરવિંદ સુવર્ણચંદ્રક	કુમારપાળ દેસાઈ
શ્રી ઉપેન્દ્ર પંડ્યા મહાનિબંધ	નરોત્તમ પલાણ
ડૉ. ઉપેન્દ્ર પંડ્યા લલિતનિબંધ	ભોળાભાઈ પટેલ
શ્રી ઉમા-સ્નેહરશ્મિ	ભોળાભાઈ પટેલ
શ્રી ઉશનસૂ	ધીરુ પરીખ
શ્રી કાકાસાહેબ કાલેલકર	ચંદ્રકાન્ત ટોપીવાળા
શ્રી ગોપાળરાવ વિદ્વાંસ	કિરીટ દૂધાત
શ્રી જ્યોતીન્દ્ર દવે હાસ્ય	નિરંજન ત્રિવેદી
શ્રી તખ્તસિંહ પરમાર	ઉષા ઉપાધ્યાય

શ્રી દિનકર શાહ 'કવિ જય'	મણિલાલ હ. પટેલ
શ્રી દિલીપ ચં. મહેતા	એસ. એસ. રાહી
શ્રી દોલત ભટ્ટ	રાઘવજી માધડ
શ્રી નટવરલાલ માળવી	રવીન્દ્ર ઠાકોર
શ્રી પરમાનંદ કુંવરજી કાપડિયા	ચંદુ મહેરિયા
શ્રી પ્ર. ત્રિવેદી	રમેશ સંઘવી
શ્રી પ્રભાશંકર તેરૈયા	યોગેન્દ્ર વ્યાસ
શ્રી પ્રિયકાન્ત પરીખ	ધીરેન્દ્ર મહેતા
શ્રી બટુભાઈ ઉમરવાડિયા	મહેશ ચંપકલાલ
શ્રી બી. એન. માંકડ	નગીન મોદી
શ્રી પંડિત બેચરદાસ જીવરાજ દોશી	વિજય પંડ્યા
શ્રી ભગિની નિવેદિતા	મીનળ દવે
શ્રી ભાનુપ્રસાદ પંડ્યા	વિનોદ જોશી
શ્રી ભાસ્કરરાવ વિદ્યાંસ	નિરાબહેન દેસાઈ
શ્રી મહેન્દ્ર ભગત	રમણ સોની
શ્રી રમણ પાઠક	મણિલાલ પટેલ
ડૉ. રમણલાલ જોશી	વિનોદ અધ્વર્યુ
શ્રી રમણલાલ સોની	રક્ષાબહેન દવે
શ્રી રામપ્રસાદ પ્રે. બક્ષી	ઈલા નાયક
શ્રી રામુ પંડિત	દિનેશ શુક્લ
શ્રી વિષ્ણુપ્રસાદ ત્રિવેદી	દર્શના ધોળકિયા
શ્રી સદ્વિચાર પરિવાર	ડંકેશ ઓઝા
શ્રી સુરેશા મજૂમદાર	શાલિની ટોપીવાળા
શ્રી હરિલાલ માણેકલાલ દેસાઈ	વિજય પંડ્યા
શ્રી સર્વોદય આશ્રમ સણાલી કરુણામૂર્તિ ભગવાન મહાવીર ફાઉન્ડેશન	મનોજ રાવલ
શ્રી ચંદ્રકાન્ત ન. પંડ્યા	નીતિન વડગામા
શ્રી ચિ. શિ. ત્રિવેદી પ્રેરિત ન્હાનાલાલ અને રા. વિ. પાઠક શ્રેષ્ઠ કાવ્ય ..	અજય પાઠક
શ્રી નાનુભાઈ સુરતી ફાઉન્ડેશન પ્રેરિત શ્રેષ્ઠ નિબંધ	બદરીપ્રસાદ ભટ્ટ
શ્રી નાનુભાઈ સુરતી ફાઉન્ડેશન પ્રેરિત શ્રેષ્ઠ નવલિકા	બિપિન પટેલ
બી. ટી. ત્રિવેદી શ્રેષ્ઠ ચર્ચાપત્રી	પ્રકાશ ન. શાહ, ડંકેશ ઓઝા ચંદુ મહેરિયા, હરીશ ખત્રી, રમેશ તન્ના

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ પ્રકાશિત તદ્દન નવાં પ્રકાશનો

ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : ગ્રંથ : ૫

(ઈ.સ. ૧૮૮૫-૧૯૩૫)

(પ્રથમ આવૃત્તિ, ૨૦૦૫, પૃ. ૧૪+૪૮૪, કિં. રૂ. ૧૭૦, ડિમાઈ પાકું પૂઠું) સંપાદક : રમેશ ર. દવે, સંપાદનસહાય : પારુલ કંદર્પ દેસાઈ, પરામર્શક : ચિમનલાલ ત્રિવેદી

તાજેતરમાં બહાર પડેલા આ ગ્રંથમાં ગાંધીયુગીન તેમ જ અનુગાંધીયુગીન કવિઓનો સમાવેશ થયેલો છે. ૧૮૮૫થી ૧૯૩૫ સુધીના સમયગાળાના કવિઓ અને કવિતાપ્રવાહોને આવરી લેતો આ પાંચમો ગ્રંથ ગુજરાતી કવિતા-સાહિત્યની તસવીર રજૂ કરે છે. ગુજરાતી સાહિત્યના ઇતિહાસનું અહીં અભ્યાસપૂર્ણ તેમ જ ચોકસાઈવાળું આલેખન થયેલું જોવા મળે છે.

ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : ગ્રંથ : ૬

(ઈ.સ. ૧૮૮૫-૧૯૩૫)

(પ્રથમ આવૃત્તિ, ૨૦૦૬, પૃ. ૧૮+૭૩૪, કિં. રૂ. ૨૪૦, ડિમાઈ, પાકું પૂઠું) સંપાદક : રમેશ ર. દવે, સંપાદનસહાય : પારુલ કંદર્પ દેસાઈ, પરામર્શક : ચિમનલાલ ત્રિવેદી.

ઑક્ટોબર, ૨૦૦૬માં પ્રગટ થયેલા, ગુજરાતી સાહિત્યના ઇતિહાસની ગ્રંથશ્રેણીના આ છઠ્ઠા ગ્રંથમાં ગાંધીયુગીન અને અનુગાંધીયુગીન ગદ્યસર્જકો અને તેમની કૃતિઓ વિશે વાત થઈ છે. તેનો આરંભ પન્નાલાલ પટેલ, જયંતિ દલાલ, ચં. ચી. મહેતા, મનુભાઈ પંચોળી 'દર્શક' વગેરે સર્જકોથી થાય છે અને જયંત ખત્રી, કેતન મુનશી, નારાયણ દેસાઈ, મુકુન્દરાય પારાશર્ય, રસિક ઝવેરી વગેરેને આવરી લે છે.

જ્ઞાનસત્રનાં વ્યાખ્યાનોની પુસ્તિકા

'પરબ' પરામર્શન સમિતિની બેઠકમાં લેવાયેલ નિર્ણય મુજબ 'પરબ'નો ફેબ્રુ-માર્ચ ૨૦૦૭નો સંયુક્ત અંક જ્ઞાનસત્ર વિશેષાંક તરીકે પ્રગટ કરવાને બદલે જ્ઞાનસત્રનાં વ્યાખ્યાનોની અલગ પુસ્તિકા પ્રગટ થશે તેની વાચકોએ નોંધ લેવા વિનંતી.